

Міністерство освіти і науки України
Західноукраїнський національний університет
Навчально-науковий інститут міжнародних відносин
ім. Б.Д. Гаврилишина

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ІНІМВ
ім. Б.Д. Гаврилишина

Ірина ІВАЩУК

" 31 " 08 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
В. о проєктора
з науково-педагогічної роботи

Віктор ОСТРОВЕРХОВ

" 31 " 08 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни

«Дипломатична та консульська служба»

ступінь вищої освіти – бакалавр

галузь знань – 29 Міжнародні відносини

спеціальність – 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії

освітньо-професійна програма – «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

Кафедра міжнародних відносин та дипломатії

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (год.)	ІРС (год.)	Тренінг, КПЗ (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Екз. (сем.)
Денна	4	7	40	38	5	10	57	150	7

31.08.2023 р.

Тернопіль
2023

Робоча програма розроблена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 29 «Міжнародні відносини» спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», затвердженої Вченою Радою ЗУНУ (протокол №10 від 24.06.2020 р.)

Робочу програму склав професор кафедри міжнародних відносин та дипломатії, д. іст. н., Дацків Ігор Богданович.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри міжнародних відносин та дипломатії. Протокол № 1 від 29.08.2023 р.

Завідувач кафедри д. е. н., проф. Оксана ТУЛАЙ

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», протокол № 1 від 29.08.2023 р.

Керівник групи
забезпечення спеціальності,
д-р іст. наук, професор

Ігор ДАЦКІВ

Гарант ОП «Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії»
д. іст. н., професор

Ігор ДАЦКІВ

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Дипломатична та консульська служба»

1. Опис дисципліни «Дипломатична та консульська служба»

Дисципліна – Дипломатична та консульська служба	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	Галузь знань – 29«Міжнародні відносини»	Нормативна дисципліна циклу професійної підготовки Мова навчання – українська
Кількість залікових модулів – 4	Спеціальність – 291 "Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії"	Рік підготовки: – 4 Семестр: 7
Кількість змістових модулів – 2	Ступінь вищої освіти – бакалавр	Лекції – 40 год. Практичні заняття – 38 год.
Загальна кількість годин – 150		Самостійна робота – 55 год. Тренінг, КПЗ – 12 год. Індивідуальна робота – 5 год.
Тижневих годин: семестр – 10 год., з них аудиторних – 4 год.		Вид підсумкового контролю – екзамен

2. Мета і завдання дисципліни «Дипломатична та консульська служба»

2.1. Мета вивчення дисципліни. Метою викладання навчальної дисципліни «Дипломатична та консульська служба» є формування науково обґрунтованих уявлень про основні характеристики, особливості та організацію сучасної дипломатичної та консульської служби України та зарубіжних країн, розвиток знань і вмінь роботи в центральних державних органах у сфері реалізації зовнішньої політики України та навичок професійної дипломатичної діяльності в закордонних органах зовнішніх зносин держави.

2.2. Завдання вивчення дисципліни «Дипломатична та консульська служба». Основним завданням є засвоєння студентами знань політичних, організаційних, соціально-управлінських і правових відносин, які складаються в процесі формування, функціонування і розвитку апарату органів державної влади, що регулюють міжнародні відносини.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни «Дипломатична та консульська служба»:

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі і знань про природу і суспільство, та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 11. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

СК2.Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК4. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики держав, суспільних комунікацій, регіональних досліджень.

СК6. Здатність застосовувати засади дипломатичної та консульської служби, дипломатичного протоколу та етикету, уміння вести дипломатичне та ділове листування (українською та іноземними мовами).

2.4. Передумова для вивчення дисципліни. Нормативна дисципліна циклу професійної підготовки «Дипломатична та консульська служба» тісно взаємодіє з такими дисциплінами, як: “Зовнішньополітична діяльність”, “Глобалістика та регіоналістика”, “Міжнародні економічні відносини”, “Теорія міжнародних конфліктів”, “Міжнародна безпека та національні інтереси”.

2.5. Результати навчання. Результатом вивчення дисципліни «Дипломатична та консульська служба» є теоретична та практична підготовка майбутніх фахівців з таких питань: розвиток практичних навичок з вирішення політико-управлінських, організаційно-правових, інформаційно-аналітичних, кадрових та інших завдань в рамках професійного забезпечення діяльності державних органів зовнішніх зносин щодо реалізації зовнішньополітичних інтересів України; вміння здійснювати аналіз дипломатичної діяльності акторів міжнародних відносин в процесі дво- та багатосторонньої дипломатії; вміння організовувати і здійснювати контакти з іноземними колегами.

РН01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.

РН02. Знати та розуміти природу та динаміку міжнародної безпеки, розуміти особливості її забезпечення на глобальному, регіональному та національному рівні, знати природу та підходи до вирішення міжнародних та інтернаціоналізованих конфліктів.

РН04. Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень.

РН06. Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях.

РН08. Збирати, обробляти та аналізувати великі обсяги інформації про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, регіональних систем, міжнародних комунікацій.

РН09. Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації.

РН13. Вести фахову дискусію із проблем міжнародних відносин, міжнародних комунікацій, регіональних студій, зовнішньої політичної діяльності, аргументувати свою позицію, поважати опонентів і їхню точку зору.

РН16. Розуміти та відстоювати національні інтереси України у міжнародній діяльності.

3. Програма дисципліни «Дипломатична та консульська служба» **Змістовий модуль 1. Дипломатія, дипломати та дипломатична служба.**

Тема 1. Вступ. Дипломатія, дипломати та дипломатична служба.

Дипломатична служба: поняття, роль, значення, задачі. Зв'язок дисципліни з іншими навчальними предметами.

Література: 1, 2, 3, 4.

Тема 2. Державні органи зовнішніх зносин. Структура і функції дипломатичної служби України.

Поняття і види державних органів і зовнішніх зносин. Функції міністерства закордонних

справ.

Література: 1, 2, 3,4, 7, 11.

Тема 3. Основні моделі дипломатичних служб сучасного світу.

Поняття відомства зовнішніх зносин. Особливості організації діяльності відомства закордонних справ.

Література: 1, 2, 3, 10.

Тема 4. Сучасне дипломатичне представництво: структура, персонал, функції.

Поняття про дипломатичне представництво, його структуру, кількісний персонал, функції.

Література: 1, 2, 3, 5, 11.

Змістовий модуль 2. Сучасне дипломатичне представництво.

Тема 5. Специфічні галузі дипломатії.

Поняття про еволюції дипломатичних методів. Спеціальні місії, торгівельна, економічна, екологічна, енергетична дипломатія. Дипломатія і розвідка

Література: 2, 5, 7, 10, 11.

Тема 6. Консульські установи та особливості їхнього функціонування.

Історія становлення консульських представництв. Види консулів та консульських установ. Інститут позаштатного консула. Консульські функції

Література: 3, 4, 5, 6.

Тема 7. Практика багатосторонньої дипломатії та інститут спеціальних місій.

Поняття про спеціальні місії. Спеціальні місії як форма дипломатії.

Література: 6, 7, 8, 11, 12.

Тема 8. Методи та засоби дипломатичної комунікації.

Основні джерела зовнішньополітичної інформації. Документальна та публіцистична інформація в забезпеченні ефективного функціонування дипломатичної та консульської служби. Офіційна та неофіційна інформація в міжнародній дипломатії. Роль електронного середовища в отриманні інформації. Відносини між дипломатами та засобами масової інформації.

Література: 2, 3, 4, 5, 7.

4. Структура залікового кредиту дисципліни «Дипломатична та консульська служба»

	Кількість годин					
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Індивідуальна робота	КПЗ Тренінг	Контрольні заходи
Змістовий модуль 1						
<i>Тема 1.</i> Вступ. Дипломатія, дипломати та дипломатична служба.	5	4	6		2	Пот. опитування
<i>Тема 2.</i> Державні органи зовнішніх зносин. Структура і функції дипломатичної служби України.	5	5	6	1	2	Пот. оп.
<i>Тема 3.</i> Основні моделі дипломатичних служб сучасного світу.	5	5	6	1	2	Пот. оп.
<i>Тема 4.</i> Сучасне дипломатичне представництво: структура, персонал, функції.	5	5	6	1	2	Пот. оп.

Змістовий модуль 2						
<i>Тема 5.</i> Специфічні галузі дипломатії.	5	4	5			Пот. оп.
<i>Тема 6.</i> Консульські установи та особливості їхнього функціонування.	5	5	5		2	Пот. оп.
<i>Тема 7.</i> Практика багатосторонньої дипломатії та інститут спеціальних місій.	5	5	5	1	2	Групові завдання
<i>Тема 8.</i> Методи та засоби дипломатичної комунікації.	5	5	4	1		Групові завдання
Всього:	40	38	55	5	12	

5. Тематика практичних занять

Тема 1. Історичні типи дипломатії та дипломатичної служби.

Мета: розуміти типи дипломатії і дипломатичної служби.

Питання для обговорення:

Поняття дипломатії та дипломатичної служби.

Державні органи зовнішніх зносин та дипломатична служба.

Література: 11, 15.

Тема 2. Основні моделі дипломатичних служб сучасного світу.

Мета: розуміти мету і завдання дипломатичних служб.

Питання для обговорення:

Поняття дипломатичних служб.

Цілі і завдання дипломатичних служб.

Література: 2, 6, 7.

Тема 3. Відкриття дипломатичних представництв.

Мета: розуміти мету і завдання дипломатичних служб.

Питання для обговорення:

Поняття дипломатичних служб.

Цілі і завдання дипломатичних служб

Дипломатична служба за кордоном.

Консульські установи.

Встановлення дипломатичних відносин та відкриття дипломатичних представництв.

Внутрішня організація роботи дипломатичного представництва та основні напрямки їхньої діяльності.

Консульська установа: порядок відкриття, штат та внутрішня організація роботи.

Структура, функції консульських установ та засоби їх виконання.

Внутрішня організація роботи дипломатичного представництва.

Дипломатичні привілеї та імунітети.

Література: 3, 4, 5, 8, 9, 15.

Тема 4. Практика багатосторонньої дипломатії та дипломатія спеціальних місій.

Мета: розуміти особливості спеціальних дипломатичних місій.

Питання для обговорення:

Дипломатія спеціалістів в сучасній дипломатичній практиці.

Спеціальні місії та практика багатосторонньої дипломатії.

Література: 1, 2, 13, 14.

Тема 5. Методи та засоби дипломатичної комунікації.

Мета: розуміти особливості дипломатичної комунікації.

Питання для обговорення:

Особливості дипломатичної комунікації.

Ведення дипломатичних переговорів та дипломатичне супроводження переговорного процесу.

Література: 10, 11, 13, 14.

Тема 6. Дипломатичні документи.

Мета: мати знання про дипломатичну документацію, вміти її створювати і користуватися нею.

Питання для обговорення:

Поняття і зміст письмових актів дипломатії.

Категорії дипломатичних документів.

Внутрішньовідомча дипломатична документація.

Література: 4, 5, 6, 7, 14.

Тема 7. Спеціальні місії в дипломатії.

Мета: володіти поняттями про дипломатичні місії.

Питання для обговорення:

Поняття про спеціальні місії в сучасній дипломатичній практиці.

Військова дипломатія.

Історія походження інституту військового аташату, його еволюція та сучасний стан.

Література: 5, 6, 13, 14.

Тема 8. Права і обов'язки дипломата в країні перебування.

Мета: розуміти обов'язки, права, привілеї та імунітети в дипломатичній практиці.

Питання для обговорення:

Поняття про права і обов'язки дипломатів.

Дипломатичні привілеї та імунітети в сучасній дипломатичній практиці: традиції та новітні тенденції.

Література: 1, 2, 3, 4, 5, 14.

6. Комплексне практичне індивідуальне завдання

Комплексне практичне індивідуальне завдання з дисципліни «Дипломатична та консульська служба» студенти виконують самостійно на основі сформованого випадковим чином вибіркового масиву різноманітних даних. Метою виконання КППЗ є успішне засвоєння змісту навчальної дисципліни. КППЗ оформлюється у відповідності із встановленими вимогами; при його виконанні та оформленні студент використовує комп'ютерну техніку. КППЗ оцінюється за 100-бальною шкалою. Виконання КППЗ є одним із обов'язкових складових модулів залікового кредиту.

Теми рефератів:

1. Види дипломатичних представництв та порядок їхнього відкриття.
2. Процедура призначення глави дипломатичного представництва. «Агреман». Дипломатичний корпус: його склад та формат діяльності. Дуаен.
3. Класифікація та порядок акредитування глав дипломатичних представництв. Вірчі грамоти та процедура їх вручення. Відкличні грамоти.
4. Порядок призначення та вступу на посаду співробітників дипломатичного представництва. Нотифікація.
5. Особливості призначення військових (військово-морських, військово-повітряних) аташе.
6. Категоризація персоналу дипломатичних представництв. Структурні частини і підрозділи посольств та місій.
7. Основні функції дипломатичних представництв та засоби їх виконання.
8. Ускладнення та розширення завдань дипломатичних представництв в сучасній дипломатичній практиці.
9. Види дипломатичних привілеїв та імунітетів. Привілеї та імунітети дипломатичного представництва в цілому. Дипломатична пошта та дипломатичні кур'єри.
10. Особисті привілеї та імунітети персоналу дипломатичного представництва. Дипломатична картка.

11. Коло осіб, які користуються привілеями та імунітетами дипломатичного характеру. Поняття «члени родини дипломата».

7. Самостійна робота

№ п/п	Тематика
1	Зародження та становлення дипломатії та дипломатичної служби України.
2	Історія розвитку світової дипломатії.
3	Повноваження центральних органів державної влади усфері зовнішніх зносин та їх особливості в країнах зарубіжжя.
4	Дипломатична служба країн Європи.
5	Традиції та особливості функціонування дипломатичних служб країн Азії, Африки та Латинської Америки.
6	Особливості виконання інформаційної функції сучасним дипломатичним представництвом.
7	Основні вимоги та особливості виконання дипломатами функції захисту інтересів своєї держави та її громадян в країні перебування.
8	Критерії оцінки ефективності діяльності дипломатичного представництва.
9	Робота дипломатичного представництва по забезпеченню виборчих компаній акредитууючої країни.
10	Дипломатичні привілеї та імунітети в сучасній дипломатичній практиці: традиції та новітні тенденції.
11	Права і обов'язки дипломата в країні перебування.
12	Дипломатія спеціалістів в зарубіжних дипломатичних службах сучасності.
13	Історія становлення і сучасні тенденції розвитку інституту торговельно-економічних місій у складі дипломатичних представництв.
14	Військовий аташат в сучасній дипломатії.
15	Діяльність дипломатичного представництва щодо поліпшення іміджу своєї держави за кордоном.
16	Розгортання мережі консульських установ незалежної України та двосторонні консульські конвенції України.
17	Особливості призначення почесних консулів зарубіжних країн в Україні.
18	Консульські відносини України з країнами СНД.
19	Спеціальні місії в сучасній дипломатичній практиці.
20	Україна в міжнародних організаціях: здобутки та нереалізовані можливості.
21	Інститут постійного представництва при міжнародних організаціях в дипломатичній практиці зарубіжних країн.
22	Інститут постійного представництва при міжнародних організаціях в дипломатичній практиці зарубіжних країн.
23	Роль та значення міжнародних конференцій і нарад в сучасній дипломатичній практиці.
24	Особливості протокольних процедур міжнародних конференцій і нарад в сучасній дипломатичній практиці.
25	Документаційне забезпечення і дипломатичне листування в міжнародних відносинах.
26	Роль архівної служби у веденні дипломатичної документації.

8. Тренінг з дисципліни

Міжнародно-правове визнання держави (визнання держави де-юре і де-факто) та підстави встановлення для дипломатичних відносин.

Порядок проведення тренінгу:

1. Вступна частина проводиться з метою ознайомлення студентів з темою тренінгового заняття.
2. Організаційна частина полягає у створенні робочого настрою у колективі студентів, визначенні правил проведення тренінгового заняття.
3. Практична частина реалізовується шляхом виконання завдань у групах студентів у кількості 3-5 осіб з певних проблемних питань теми тренінгового заняття.
4. Підведення підсумків. Обговорюються результати виконаних завдань у групах. Обмін думками з питань, які виносилися на тренінгові заняття.

9. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Дипломатична та консульська служба» використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи студента:

- поточне тестування та опитування;
- підсумкове тестування по кожному змістовому модулю;
- ректорська контрольна робота;
- оцінювання виконання КППЗ;
- екзамен.

10. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Дипломатична та консульська служба» визначається як середньозважена величина, в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Заліковий модуль 4
20%	20%	20%	40%
Усне опитування під час занять (1-4 теми) – 10 балів за тему – макс. 40 балів Модульна контрольна робота – макс. 60 балів	Усне опитування під час занять (5-8 теми) – 10 балів за тему – макс. 40 балів Модульна контрольна робота – макс. 60 балів	Підготовка КППЗ – макс. 40 балів Захист КППЗ – макс. 40 балів Участь у тренінгах – макс. 20 балів	Тестові завдання (10 тестів по 2 балів за тест) – макс. 20 балів Теоретичні питання (2 питання) – по 40 балів, макс. 80 балів

Шкала оцінювання:

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№ п/п	Найменування	Номер теми
1.	Електронний варіант лекцій	1-8
2.	Електронний варіант презентацій лекцій	1-8
3.	Індивідуальні завдання для самостійного виконання (електронний варіант)	1-8

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Галиняк Б. Дипломатична служба // Дипломатична бібліотека Українського визвольного руху. Ч. 1. – Мюнхен, 1945.

2. Гуменюк Б. І. Основи дипломатичної та консульської служби. К., 1998.
3. Гуменюк Б. І. Дипломатична консульська служба: правове регулювання. Київ, 2007.
4. Гуменюк Б. І., Щерба О. В. Сучасна дипломатична служба: Навчальний посібник. К.: Либідь, 2010. 255 с.
5. Дацків І.Б., Іващук І.О., Полич М.І. Дипломатична та консульська служба: методичні вказівки (робоча програма, плани лекційних і практичних занять для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр»). Методичні вказівки. Тернопіль: СМП Тайп, 2021. 32 с.
6. Дацків І. Становлення та розвиток дипломатичної служби ЗУНР (1918 – 1923 рр.) // Міжнародної наукової онлайн-конференції «Актуальні проблеми історії та міжнародних відносин». 23 квітня 2021 року Ужгород – Кам'янець-Подільський – Київ. 2021. С. 40-44 .
7. Зінченко А.Л. Історія дипломатії: від давнини до Нового часу. К.: Проза, 2005. 560 с.
8. Матлай Л.Я. Дипломатія України. Навчальний посібник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2020. 260 с.
9. Дипломатія сучасної України. – Київ, 1997.
10. Лісовський П.М., Лісовська Ю.П. Дипломатична та консульська служба. Навч. Посіб. Київ. Видавництво: Ліра-К, 2022. 178 с.
11. Панов А.В. Дипломатична і консульська служба. Монографія/ ПП «АУТДОР- ШАРК». Ужгород, 2019. 270 с.
12. Сардачук П.Д., Кулик О.П. Дипломатичне представництво: організація і форми роботи: навчальний посібник. Київ, 2018. 176 с.
13. Турчин Я. Б. Дипломатична та консульська служба : підручник / Я. Б. Турчин, Л.О.Дорош, О. Я. Івасечко. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2018. 332 с.
14. Гуменюк Б.І. Болонський процес і фах дипломата // Зовнішні справи. № 12. 2019. - [Електронний ресурс]. URL : www.uaforeignaffairs.com
15. Савчин Л. Патріотизм, помножений на професіоналізм, – запорука української дипломатії // Зовнішні справи. 6. 2019. [Електронний ресурс]. URL : www.uaforeignaffairs.com
16. Таукач О. Історія одного посольства// Зовнішні справи.№ 2. 2019. [Електронний ресурс]. URL : www.uaforeignaffairs.com